Edebiyat DÜNYASI

EDEBİYAT SANAT FİKİR AKTÜALİTE

Bir noktaya saplanıp kalmak, dünyayı bir tek pencereden seyretmek. İşte bu insanı çileden çıkarıyor.

**

Kaçmak, kaçmak, kaçmak!. Gün oldu hangimiz bu kelimenin sihrine tutulmadık.

SAYI: 5 ● 15 MAYIS 1948 ● FİYATI 25 Krş.

Emin Diye Bir Adam

Piyesin dördüncü tablosunun finalı (Eser altı tablodur)

Ahmet Muhip DRANAS

BÜLENT — Bir çok din var?

EMİN — Bütün dinler bir noktada birleşir: Hepsi aynı Allah'a giden yoldadır. Hepsi kötülükleri kaldırmaya, insanı evren içindeki esenliğine, yüceliğine kavuşturmaya gayre teder..

BÜLENT — Kitap okur gibi konuşuyorsun:

Emin — «Bir nefsi katleden, bütün insanlığı katletmiştir; bir nefsi ihya eden bütün insanlığı ihya etmiştir.» Bu söz Kur'anda vardır; fakat hangi mukaddes kitabı açsan bu sözü onda bulursun. Hiç devilse, ben kötücül düşüncelere kapılmamaya çalışıyorum. Çok defa şuramda *(eliyle kalbini gösterir)* bir bıçak saplanıyormuş gibi müthiş bir sızı duyarım. İşte o zaman...

HAYRİYE — *(Demindenberi soymakta olduğu elmadan başını kaldırarak, bir elinde elma, bir elinde bıçak olduğu halde)* Emin be! Ben bir rüya gördüm, geçen gece. Allah hayırlar versin, sen iki tane olmuşsun, rüya bu ya: ikiniz birbirinizin gırtlağına sarılmış, boğuşup duruyormuşsunuz. Issız, tenha bir yermiş... Bir a'rsa mı desem, bir dağ başı mı... Nasıl çırpınıyorum: «Ümmeti Muhammed, bir insan kulu yok mu?» diye. Ama ne gelen var ne giden... Derken, bir de bakıyorum, ilerde, şey... Bir bostan korkuluğu. «Yetiş, Eminler birbirini öldürüyor.. diye avaz avaz. Ona koşuyorum; insan sanıp. Bir de ne göreyim *(Bülent'e)* o senmişsin.. Bostan korkuluğu. Ben yalnız gelince devriliveriyorsun. Ama sonra, dört bir yandan bir sürü bostan korkuluğu bitiyor. Mezarlık sanki. Ödüm kopuyor... Kaçamıyorum da. Bir ara Kâzım peyda oluyor. «Bu ne hal Hayriye! diyor, sen ne arıyorsun burada: burası kabristan kızım» diyor. Sonra «Korkma!» diye elimden tutuyor «Korkma, seni almıya gelrimy, diyor işte buldum, evleneceğiz, hadi gel, diyor: gel güzelim, gel sevdiğim, gel gülüm diyor, sarıl bana sarıl» Elime ıslak ıslak bir şey geliyor: «Kâzım, bu ne bu, ıslanmışsın sen, diyorum. «Islanmadım, kan o, diyor, oradan akan!» «Nasıl kan?» diyorum. «Bilmiyorum, diyor, hep öyle sızıyor, oradan, sırtımdan, göze bibi. Sonra gülüyor: «Korkma, aktıkça kuvvet oluyor o bana!» diyor. «Sarıl güzelim, sarıl, diyor, sana elmaslı taçlar takacağım, seni saraylarda oturtacağım, sana cariyeler, hizmetkârlar, köleler tutacağım; seni sultan gibi yaşatacağım... *(gözleri yaşarır, sesi titrer)* Sonra, bir kolunu belime dolayıp, kıskıvrak, beni kaldırıyor, kaldırıyor... Bir ara aşağıdan acı bir bağırtı duyuyorum, bir de bakıyorum, iki Emin'den bir tanesi ötekinin sırtına bıçak saplamıyor mu?... «Kâzım, Kâzım, öldürüyor, yetiş» diye haykırıyorum. Kâzım: «Bırak, diyor. Ben elimi kana bulaştırmam, o kendi kendisini öldürüyor!» diyor. Bakıyorum, Aa!. Sahiden Emin, sen bir tane öldürmüşsün. Yerde boylu boyunca yatıyorsun, sırtında bir bıçak, sağ elini arkaya koymuş, habire uğraşıyorsun, bıçağı daha derine saplayım diye.. Derken... *(bu anda, Emin'in eli titrer ve tutmakta olduğu kadeh yere düşerek kırılır. Hayriye boş bulunup irkilir.*

Bülent — (Gülümsüyerek) Demek Emin kendi sırtına bıçak saplıyordu öyle mi? Nihayet icabında adam da öldürebiliyorsun Emin.

Emin — (Sabit bakışlarla Bülend'e bakarak) hayır!... (Sonra birden, garip bir şekilde ve hep öyle bakarak ağır ağır ona doğru yürür). Hayır!... Yalnız... sen... (ve birden Bülend'in suratına şiddetli bir tokat indirir. Bu okadar âni olur ki, ilkin Bülend de Hayrye de ne olduğunu anlıyamazlar. Bu ilk şaşkınlıktan sonra Bülent, Emin'e gülümseyen bir tebessümle bakar. Hattâ bir aralık, dönüp gidecekmiş gibi bir hareket yapar. Fakat sonra birden bire, müthiş bir hiddete kapılarak Emn'e'n üstüne hücum eder. Emin, evvelki hareketinden hiç beklenilmeyen bir ruh haletine, korkuya kapılır. Gülünç denebilecek bir şekilde elleriyle başını, yüzünü koruyarak geri geri çekilir. Esasen Hayriye araya girmiş, Bülend'i zaptetmeğe çalışmaktadır. Emin bu vaziyetten faydalanarak koşup içeriki odaya kapanır).

Hayriye — (Korku ve şaşkınlık içinde) Ah yarabbim. Ne oldu). Benim yüzümden... Benim yüzümden...

Bülent — Hayır!

Hayriye — Nerden sezdi?.. Çok fena ettik... Ben ahlâksızlık ettim...

Bülent — Hayır! Hiç alâkası yok. O sersem bu tokatı bana ne vakitten beri atma kistiyordu. Çünkü, hayatında yapabileceği en büyük şey bu. Korkak olduğu için, bir cesaret nümunesi

(Devamı 15 inci sayfada)

Edebiyat DÜNYASI ★ EDEBİYAT SANAT FİKİR AKTUALİTE

HER AYIN 15 inde İstanbulda Çıkar

Sahibi ve Yazı İşlerini fiilen idare eden
Mehmet AKUZUN

Sekreter :
Sabahattin HÜSNÜ

Adres :
Posta Kutusu : 445 İstanbul

Not: Her türlü müracaat Sekreter adına yapılmalıdır.

ABONE

Yıllığı	:	250 Krş.
Altıaylığı	:	150 "

Sayı : 5

Basıldığı yer ÜLKÜ BASIMEVİ

SİSTEMATİK DÜŞÜNCE

Yazan: Fahir ONGER

Epice zamandan beri fikir ve sanat hayatını keyfi bir gözle gören kimseler (İmpressionisme) i kendilerine bir şahsiyet gömleği yaparak sistem anlayışına karşı geliyorlar. Üstelik bununla da yetinmiyerek zaman zaman ona el kaldırıyorlar. Bu adamlar demek istiyorlar ki «biz her olay ve tezahürü bütününe irca ederek değerlendirmiye mecbur muyuz? Bir şeyin hoşumuza giden tarafları olduğu gibi beğenmediğimiz tarafları da olabilir. Bizi saran, bize güzel görünen şeylere karşı hayranlık duymakta serbest değil miyiz? İstediğimiz gibi düşünürüz. Ama bizden başkalarının o hususta intibaları tamamen ayrı olabilir.» Yani ne kadar insan varsa o kadar da hakikat vardır. Onlara göre hakikatin bizim dışımızda ve bize rağmen değişmez bir karakteri yoktur. O tamamen izafidir.

Bu tarz düşünceler bazı yazarları kendilerine hoş gelen şeyleri başkalarına da kabul ettirmek, cemiyet içi olayların zaruretlerini çiğniyerek kendi keyif zevk ve anlayışlarını topluma aşılamak için gayrete getirmektedir. Meselâ ünlü bir yazar şöhretine binaen yaşayan dil ile hiç bir ilgisi olmıyan acayip birtakım kelimeleri «ben seviyorum, siz de sevip kullanınız. Sanat diyeceğiniz yerde Dörüt dersiniz, şiir'den mi bahsedeceksiniz Yır diyiverin.» Bir başka yazar da kalemi eline alıp «ben falanca şairin ideolojisine düşmanım, buna rağmen şiirlerine bayılırım.» diye yazıyor. Bazı kimseler de bu işi biraz daha alimane yapıyorlar. Kürsü ve eser sahibi bir zat bir gün «ben, demişti, roman için cemiyet meseleleriyle uğraşmağı, sosyal bir karakter benimsemeği doğru buluyorum. Ama şiir bu meselelere ilgi gösterdi mi propaganda oluyor. Onun için şiir cemiyet hâdiselerinin üstünde kalmalıdır.»

Bu zatlar her ne olursa olsun düşüncenin bir metottan hareket etmesi gerektiğini galiba unutuyorlar. Çünkü birbiri yanında yer alan unsurları kat'î sınırlarla ayrılmış müstakil şeyler olarak görüyorlar. Halbuki cemiyette üst bünyeyi teşkil eden bütün müesseseler hep ayni platformun rengini taşımaktadırlar. İlim, tarih, hukuk, ahlâk, sanat, felsefe gibi dalları tek bir gövdeye ulaştırmadan salim bir fikre sahip olduğumuzu iddia edemeyiz. İlim, tarih, hukuk, ahlâk, sanat, felsefe üzerinde bir değişme meydana gelmişse biliriz ki bunları değiştiren amil cemiyetin alt bünyesindeki inkişaflardır. Tarih görüşü, siyasetinden ayrı, ahlâk telâkkisi ve felsefi tefekkürü birbirinden müstakil, sanat tezahürleri bunlara tamamen zıt bir kıymetler piyasası tasavvur edemeyiz. Ayrıca, kıymetler piyasasındaki terakki ve inkişafların da toplu bir şekilde cemiyetin ekonomiko - poletik bünyesi üzerinde tesirleri olduğunu böylece onun tekâmülüne yardım ettiğini hatırlıyacak olursak bu karşılıklı tesir ve münasebetler temadisi arasında artık her hangi bir unsurun diğerlerinden ayrı ve onlara zıt bir mâna içinde düşünülmesi muhal olacaktır.

Hele mahiyet itibariyle birbiren pek yakın olan sanat ve edebiyat içi tezahürlerde farklı gayeler aranmasına hayret ediyorum. (Roman'da sanat cemiyet içindir, şiirde sanat sanat içindir.) Ayni hata'nın bir diğer neticesi, insan şahsiyetinin fikir veve sanat taraflarını ayrı ayrı kabul etmektir. Bütün elemanlarıyla insan şahsiyeti cemiyet tarafından şekillendirildiğine göre bu şahsiyetin fikir tezahürlerini beğenmeyip yalnız sanat tezahürlerini ele almak ta o nisbette garip bir düşünce tarzı oluyor. İçtimaî zaruretlerden doğan hâdise ve müesseseleri ferdin oyuncağı haline getirme gayretleri de isabetsiz düşünceler gurubunda anlatılmağa değer. (İmpressionist bir yazarın kendi keyfince kelime ve tabirler uydurması.)

Bütün bu garabetler fikir ve sanat adamlarımızın sisteme girmemek temayülünden ileri geliyor. Onlar başıboş düşüncenin sarhoşluğu içinde fikir çekirdeğinin dağılmasından, parçalanmasından adetâ primitif bir zevk duyuyorlar. Halbuki sistematik düşünce metod ve disiplin içinde yaratıcı ve inşa edici bir vasıf göstermektedir. Hayatla rabıtası kuvvetli kişiler sistemsiz düşünceden daima kaçmışlar ve gerçeği tabiat ve cemiyetin zaruretlerinde aramışlardır.

Fikir, edebiyat ve sanat adamlarının doğru dürüst lâf edebilmesi için ilk olarak bir dünya görüşüne bir sisteme ulaşması lâzımdır. Sistemsiz düşünceye sahip bir kimsenin söyliyecek sözü olacağına ve bir şeyler yapabileceğine ihtimal veremiyorum.

Fahir ONGER

SON

HER şey biter her şey
Yeter ki kapını çalmaya görsün
Her şey biter her şey

Diner bütün ıstıraplar
Kinler - hasetler
O sunsuz didişmeler

Her şey biter her şey
Yeter ki kapını çalmaya görsün

Halim YAĞCIOĞLU

Bir Yolcunun Defterinden

Yazan: Ahmet KÖKSAL

Bir noktaya saplanıp kalmak, dünyayı bir tek pencereden seyretmek. İşte bu insanı çileden çıkarıyor.

★

İnsana dünyanın güzeliklerle dolu ve uçsuz bucaksız olduğunu hatırlata nistasyonlarda daima görmediğim memleketlerin, tanımadığım insanların yol boyunca uzayan cazibesini düşünürüm.

★

Önümde uzanan her yolun ufuktaki bitim noktası karşımda dayanılmaz bir çağırı halinde duruyor.

Her mesafenin sonu göz değmemiş gü ellik·lerin, keşfedilmemiş yenilik bölgelerinin başlangıcı olarak zihnimde düğümlü.

★

Kaçmak, kaçmak, kaçmak!. Gün oldu hangimiz bu kelimenin sihrine tutulmadık.

★

Ben bu tren penceresinden kayan hayatı seyretmeğe doyamıyorum.

Ben bu mükemmel ve daima sıhhatte olan, safi ışıktan, renkten, hareketten ibaret devam edişe doyamıyorum.

★

Her şey yeni ike ngüzel, her şey taze iken çekici.

Muhakkak ki asrımız hareket halinde daha mes'ut olmak imkânını arttırmaktadıi.

★

Bakarsın bir gün karşında bulanık bir gökyüzü çalkanır. Başka bir sabah tabiat usta bir elden çıkmış resimlere yaklaşacak kadar canlıdır.

Adını bilmediğim bir liman çocukluk rüyalarının zenginliği, tazeliği içinde uykusundan sıyrılmaktadır. Bir yelkenli gökle denizin nihayetsiz göründüğü yere aheste ilerler.

Geceyi deniz üzerinde eriten balıkçıların bahtı tuz v yosun kokan ağlarına emanet.

★

Sinema şeridi hızile gözlerimizden akan, her an değişen, yenilenen; bir bakışta fakir güzeli bir tazenin dudağında bir gülüş, bir bakışta güneş altında yanan tarlalardan buram buram tüten alınterinin o her şeyden aziz parıltısı, bir başka seferide mahrem toprağı uyandırmağa çalışan çiftçiler yahut rüzgârda ürperen masal ağaçları oluveren bin bir görünüşlü namütenahi dünya... Hepsi de bir lâhzalık ömürleri, dağılıp dağılıp birleşen aldatıcı izlenimleri içinde cana yakın, bir daha tekrarı mümkün olmadığı için güzeldirler.

★

Yolculuk saatlerinde mes'ut olmayı ne çok düşünmüşüzdür. Anlatılmaz bir duygu sarhoşluğuna gömülü olduğumuz bu dakikaların bir türlü bitmesini istemez, çoktandır özlediğimiz bir hazza, şimdiye kadar bir benzerini asla tanımak istemediğimiz bir yenilikler ülkesine doğru kaydığımızı sanırız.

Hep özlediğimiz fakat bir türlü yaklaşamadığımız; içinde gördüklerimizden çok ancak hayalimizin ayırıp temizlediği, donatıp süslediği bambaşka bir dünyanın daüssılasına doğru uzadığımız genç baygın ve tarümar yolculuklar...

★

Güzellik müsterih edicidir: Kendini aşka bırak!.

★

Bizi daima peşinden sürükliyen ilk intibaın güzelliği, ihsaslarımızın onun hakkındaki mes'ut cehaletinden geliyor.

★

Bir an içinde bütün kâinatı birden ihata etmek;

Her insanda ayrı ayrı yürümek, düşünmek, ağlamak, sevmek...

★

Yaşamanın, var olmanın, hareketin heyecanı. Bu öncesiz ve sonrasız, bu anlaşılmaz, bu kıpırdayan mahşerin ortasında yapayalnız olmanın heyecanı.

★

En yalnız anlarında dudaklarından ıslığını bir de sigaranı terketme. Ve yağmurlu havalarda bütün memleketlerin güzel olduğuna inan!

★

Ne kadar kaçsak kendimizden kurtulamıyoruz.

Ruh ne kadar tatmin edilirse o kadar çok acıkıyor.

★

Değişmiyoruz. İçimizdeki nehir yatağını değiştirmiyor. Nereye gidersek gidelim bizi bırakmıyan bu korkunç sadakat niçin?

★

Bir çok memleketler gördüm. İyi yer, kötü yer diye bir şey yoktur. Islâh olmuş ruh, islâh kabul etmemiş ruh vardır.

★

Başımızın yukarısında uzayan her an ayni gök, ayağımızın altında uzayan ayni katı topraktır.

★

Yolcu tükenir sonunda, yol tükenmez!..

Güzel Sanatlar Üzerine (Üç Konfrans)

Hikmet DİZDAROĞLU

Hegel, sanatı «Ruhun madde içinde görünüşüdür.» diye târif eder, ve «Sanatın kullandığı malzemeler ruhu ifadeye derece derece kabiliyetli olduğundan değişik sanatlar doğmuştur.» der. Gerçek de böyledir. Güzel sanatların herbiri, insan ruhunun bir başka yönden ve bir başka şekilde ifadesidir. Güzel sanatların tek gayesi, «güzel» i şekil mükemmelliği içinde vermektir. Vasıtaların ayrılığına rağmen bu gaye birliği, bir sanat kolunun ötekinden faydalanmasını tabii -hattâ bâzan zarurî - hale getirir.

Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Profesörlerinden sayın Melâhat Özgü'nün yayımladığı bir eser (1); şiirle musiki, şiirle plâstik sanatlar arasındaki münasebeti belirtmek ve sanatta dünya görüşünü açıklamak suretiyle bu konular üzerine yeni ışıklar serpmiştir. Önsözden anlaşıldığına göre «Üç Konferans» ın hazırlanmasından- maksat, «musiki ve plâstik sanatların esaslarını şiirin esaslariyle karşılaştırmak», «her ikisinin şiiri, nasıl ve ne dereceye kadar aydınlatabileceklerini ortaya koymak» tır. Öte yandan bir de sanatkâr vardır ki, o. «İster bir şair, ressam, yahut da bir musiki üstadı olsun, dünya ile münasebetinin ne dereceye kadar kendine has bir şekil aldığı eserlerinde belirir.» İşte müellif, kitabında bu üç konuyu ele almıştır.

Önce şiir ve musiki. Müellifin târifiyle, «Musikinin esası, ritm, melodi ve armonidir. Şiir ise ruh hallerimizi kelimelerle verid.» Birisi sese, öteki söze dayanan bu iki sanat kolu, acaba brbirini nasıl aydınlatabilir? Başka bir deyimle, şiirde müzikalite hangi yollarla sağlanabilir?

Yapılan açıklamalar gösteriyor ki, şiirde müzikalite üç yolla elde edilebilir:

1 — «Kulağa gelen ses» le. 2 — «Hissi ifade eden âhenk» le. 3 — «Eserin yapısını teşkil eden hâdiselerin arka arkaya diziliş» leriyle.

Musikinin ritmi, armonisi ve melodisi olduğu gibi, şiirin de ritmi, armonisi ve melodisi vardır. Fakat bunlar musikde sesle, şiirde ise ancak vezin ve kafiye ile ortaya konabilir. Musiki, şiirden daha çok matematiğe dayanan bir sanattır. Halbuki şiir «matematiğe dayanan bir şekil kavramı» değildir. Buna bakarak müellifin musikiyi şiire tercih ettiğini sanmamalı. Hattâ bir bakıma bunun tersini bile düyünmek mümkündür: «Bizi hayran bırakan eserler, muayyen olmıyan, müphem hisleri belirten eserlerdir. Açık ve muayyen kavramlar insanı hayran edemez.»

Musiki ile şiir arasında, şekil yönünden benzerlik görülmektedir: Çonku bir musiki parçası ile, meselâ bir sone arasında, bazı kısımların tekrarlanması ve her ikisinin belli kanunlara uyularak meydana getirilmesi noktalarından muşterek olan tarafları vardır. «İşte bu noktadan musiki, şiirin bilhassa şeklini aydınlatır.»

Müzikalite bakımından şiir, ikiye ayrılır. Promüzikal ve müzikal şiir. Musikinin şiiri kuvvetle desteklediti şiirler müzikaldır; musiki ancak sezilecek derecede ise, şiir promüzikaldır. Promüzikal şiirlere halk şiirlerinde, müzikal şiirlere de usta şairlerin eserlerinde rastlanır. «Müzikal şair, kulağa tesir yapmak ister. Kelimelerin mânasından çok âhengine bakar; çünkü mâna ve fikir, sanatkârane olmıyan yolran da verilebilir.»

Vezin ve kafiye, şiirde, belki dış ahenk un-

(Devamı 14 üncü sayfada)

(1) Pr. Dr. Melâhat Özğü; Şiir ve Musiki Şiir ve Plâstik Sanflar, Sanatta Dünya Görüşü (Üç Konferans), İstanbul, 1946, 56 sayfa.

KELOĞLANIN İŞLERİ

İki yokmuş, bir varmış
Devlerin bahçesinde bir ağaç,
Ağacın dalında bir elma varmış.
Bilir ağzının tadını Keloğlan:
Devler uykuda,
Yıldızlar uyanık..
Girer bahçeden içeri,
Çıkar ağaçtan yukarı,
Alır elmayı dalından.
Devler elmasız kalır.
— Elmayı bırak, canımızı al, derler.
Bilir ağzının tadını Keloğlan:
Devler elmasız kalınca birbirlerini yer[illegible]

Çoktur Keloğlanın işleri.

El mi yaman, bey mi yaman demişler;
Keloğlan yamandır, derim.
Büyük balıklar küçük balıkları yemişler,
Keloğlan da büyük balıkları yemiş.

Çoktur Keloğlanın işleri.
Ötmez olmuş has bahçenin kuşları,
Güller lâl olmuş, bir hal olmuş
Beyler, beyzadeler masal olmuş,
Ermiş muradına Keloğlan.

Çoktur Keloğlanın işleri.

Suat TAŞER

MALUM OLA

Ben, dertlerile maruf adam
Sevda çeke çeke büyümüşüm.
Peder, sizlere ömür.
Yarıda bırakmışım tahsili,
Bundan böyle fakir düşmüşüm.

Gün olmuş
Oflanıp, ah etmişim
Şiirler düzmüşüm sevda üstüne.
Kırk sekiz yılı gelip çatmış, bin dokuz yüzün
«Buyur Komutanım» deyip
Asker olmuşum.

Ben dertlerile maruf adam,
Sevda çeke çeke büyümüşüm.
Para harcar gibi harcamışım
Yirmi yaş gençliğimi,
Ol minafıklar uğruna.

Daha neler yapmamışım,
Neler söylememişim, neler
Bitmez, tükenmez yazacaklarım..
Ah, neyliyeyim
Fakat aaahh......
«Mânî oluyor hâlimi takrire hicâbım»

Mahmut KURU

ALTINDAĞLIM

Rüya görmüyorsun Altındağlım,
Sen gerçekle berabersin.
Esvapların eski, yüzün solgun,
Mantar değil papuçların,
Altın dişin de yok;
Ama dilbersin.

Bu kerpiç dört duvar arasında
Tüter ocağın.
Yağmur olur, sel olur,
Sonra evin harabolur;
- Alnımızın yazısı - dersin.
Asfaltta kocan çiğnenir,
Ölüsü dayanır kapına,
Neylersin?

Neylersin Altındağlım,
Rüzgâr esmez,
Yol uğramaz,
Kervan geçmez semtinden;
Her akşam düşüncelisin.
Seni ben bilirim,
Seni şiirlerim bilir,
Sen içinden yarelisin.

Mehmet Ali ERMİŞ

DOLAP

Kim kime, dum duma olmuş ortalık
Türkçesi, sıtkım sıyrıldı böyle yaşamaktan,
Şeytan, topla pılıyı pırtıyı, diyor
Hem erkekliğe yediremiyorum
Hem borçlar düşündürüyor.
Zaten beni yaşamaya bağlıyan
Ne haram olası sevda,
Ne viran olası hane..
Hele aklım suya ereli
Ne yar yetiyor ısınmıya,
Ne kok kömürü ne yorğan döşek.
Dünyada dolaba beyğir yazılmışız bir kere

Ve bu dolap, kamçıya kuvvet dönecek.
İyisi, postu sürüklemeli
Ne olursa olsun bi rşeyler beklemeli.
Çünkü ya beklenen günler gelecek
Yahut gönlüme göre
Eski günlerden biri yenilecek.

Fahri ERDİNÇ

MESUT NİNNİ

Hâlâ yağmurlu gecelerde duyduğum
Öyle güzel bir ninni ki çocpkluğum;

Yıllar geçti unutamadım bir türlü,
O gamsız, o âvare, o deli gönlü.
Hanği çocuğun saf kalbindesin şimdi
Ey billurdan kahkaha, ey mesut ninni?
Çoğu günler uzun uzun ağlarım da;
Bir mesut ses dolaşır kulaklarımda.

Nasıl da değişmiş küçücük ellerim?
Nerde tahta atım, topacım, çemberim?

Küçük arkadaşlarım ya siz nerdesiniz?
Anladım ömrün bittiği yerdesiniz...

Dudağımda hasretin ateşten tadı,
Çocukluğumdan başka bir şey kalmadı.

Öylesine güzeldin ki anlatamam.
Seni, ah seni... İlk çocukluk hatıram...

Gözlerimin önünden yıllar geçerde;
Seni ararım her zaman ve her yirde.

Bir elem çöker üstüme ağır ağır
Seni andıkça gözlerim dumanlanır.

Gel de bir saniye olsun gir gönlüme,
O sonsuz sevincini getir gönlüme.

Sendeydi bütün neşe, sendeydi huzur,
Çocukluk.. Çocukluk.. Gel gitme ne olur?

O yumuk ellerinle yine sar beni,
Bir bak ne hale getirdi yıllar beni.

Gel ey çocukluğumun mesut ninnisi,
Ninnilerin en güzeli; en sevimlisi.

Bırakta yine çocuk olayım Tanrım;
Sana bütün hasretimle yalvarırım.

Çocuk olayım da hiç bir şeyim olmasın,
Çocukluk... Çocukluk... Kulakların çınlasın.

Ümit Yaşar OĞUZCAN

Yirminci Yüzyıllı Üzerine Notlar

İHSAN AHMET

1 — İnsan oğlunun büyük endüstri devrimleri başından günümüze kadar birey olarak, düşünüşünde olsun duyuşunda olsun pek göze çarpan farklar göremeyiz. Daha doğrusu öyle sanırız. Ama, yine de yirminci yüzyılının bir başkalığı, bir ölçüye sığmaz görünen özelliği var. Peki nedir acaba bu başkalık?.

Ortaçağ taassubunun dehşetli tazyikinden kurtulan insan düşüncesi büyük keşiflerin altın çağına girdiğinden beri toplumlarda bir ruh çalkantısı başlamıştır. İnsanlık tarihini bazı alâmetlere göre devrelere, bölümlere, çağlara ayırmak âdet olmuştur. Eğer bu alâmeti insan kafasının işlemesi şartları olarak kabullenirsek bütün tarihi iki devreye ayırmak lzım gelir. Birinci devre ilk toplumlardan tek allahlı dinlerin büyük ümmetlerinin birbirlerine ilk savaş mermisini savurduğu ana kadar olan zamandır ki; genel bir şekilde insanlığın iman devri diye adlandırabiliriz. Bundan sonra da hür düşünce devresi başlar.

Büyük dinî seferler, dış görünüşü ile geniş çapta ümmet istihsaline yaramıştır deniyor. Fakat fert olarak insanda, tekmil olayların sebebi, neticesi, kaderi denilen kudrete karşı ilk şüpheyi uyandırmamış mıydı? Şehit olmak vecdi ile kılıç sallıyan mümin, aslında pozitif bilimlerin büyük saltanatını hazırlamakta idi.

Fakat herşeye rağmen insan kafasından kof inançların sökülüp atılması, pozitif bilim havasına alıştırılmasından daha güç oldu. Orta çağın zahmetsizce inanmasına karşılık yeni devirde öğrenme zoru, süpheyi yok edebilme hünerinin bulunması icab ediyordu. Oysa ki insanın düşünme erdemi de hareket sistemi kadar miskinlesip soysuzlaşmaya meyillidir. Düşünme zoru yerine geçebilen inanma kolaylığını pratik hayatımızdaki adalî yorgunluklarımızın tatsız psikolojisi ile pekâlâ kıyaslıyabiliriz. Hareket, bir canlılık özelliki iken insan sonsuz bir sükûn avcılığına çıkmıştır. Geleneklerin kıskanclıkla savunulması, «doğma» ların tartışma kabul etmezliğinin büyük çapta yayılması hep b uacaib, asılsızlasmıs içgüdünün gösterileridir. Bütün bu bireyin psikoloruh durumunu taslaklaştırmış oluyoruz.

2 — İsmi hatırımda kalmıyan bir garb düşünürü «güzel sanatlar dış âlemde bizatihi mevjik faktörlerine devirlerin sosyal, ekonomk etkilerini de ekleyince rönesans öncesi toplumlarının cuttur» der. «Sanatçı ise bunları derliyebilen kişidir». Bana kalırsa bilim de bu tarife pekâlâ uymakta.. İnsanda bir olaya dair eksik bir bilgi varsa bu; o bilgiyi o olaydan tamamen derliyebilmiştir. Fakat bu derlemelerin sür'atli bir tempo ile yürüyüp devleşebilmesi için ancak ortaçağ sonrasının düşünce serbestliği lâzım geliyordu. Derleşen bilimin doğurduğu endüstri devrimlerindeki baş döndürücü hıza karşılık toplum kurumlarının bitkisel bir hızla evrimi insan yığınlarının aleyhine bir durum gösterdi. İşte bu noktadan itibaren toplum sarsıntıları ortaya çıkar. Bu noktanın tarihî durumu tıpkı bir jeolojik manzaraya benzemektedir. Yer küresinin değişen katılaşan merkezine uymak üzere kıvrılıp bükülen kabuğun sarsıntılarına...

3 — Takvimin 1900 cü yılı ile XX. ci yüzyıl başlamıştır sanılır. Ama günümüzün insanına başkalığını, ölçüye sığmaz görünen özelliğini veren, bu dört haneli rakam olmasa gerek.
XX. ci yüzyıllıyı yaratan hamur, buhar makinesine şaşan kafanın komikliğini, hakikat araştırıcılarına işkence eden engizisyonun ayıbını, giyotin sepetlerine akıtılan kanın sorumluluğunu taşımaktadır.

XX. ci yüzyıllı, düşünme evriminin tepe noktasıdır. Düşünce evrimi birçok fırsatlarda türlü şartlara göre incelenmiştir. Toplumların olaylara tepki olarak şaşma oranına, en kesin kriteryum gözüyle bakabiliriz. Yirminci yüzyıllı ise şaşmaktan zyade öğrenmeye bilmeye savaşmaktadır. Bu yüzden onu grafiğin tepe noktasında görmekteyiz. Atom enerjisinin ders konusu yapılması için Amerikan orta okullularının yaptığı grev gösterisi günümüzün insanını tanıtmak bakımından hayli önemli sayılabilir. İnsanımızın bu şaşma noksanını onun, olaylara bir nevi asabî adaptasyonu olarak kabullenmek zorundayız. Ses süratinde bir mermi yahut uçağın haberini bütün hücrelerimize kadar aynı hızla çalkanarak benimsemekteyiz.

XX ci yüzyıllı artık sükûn avcılığından kurtulmuştur. Tek amacı; hareket, hız, daha ileri, daha yeni, daha başka... dır. Öyle ki bilimlerin ve tekniğin başdöndürücü süratine rağmen yine arzular tatminsiz kalmaktadır. İşte tam bu noktada yüzyıllımızın halli müşkül bir bulmaca çapraşıklığına vardığını, marazilestiğini görüyoruz. «Salavin (*)» bu noktadan itibaren yüz yıllımızı temsil eder. Onun «bir ufak et parçası» telâkki ettiği müdürünün kulağına dokunma arzusundaki dayanılmaz itme, yüzyıllımızın ruh çalkantısına bu sebepten uymaktadır.

Bütün bu garib, analizi imkânsız durumun sebebi nedir? Hazneden yukarı yola revan olan civa sütunu ile toprakta bakuğunu iteleyen tohum arasında dilsiz bir anlaşma vardır. Bu garib durum tohumun kabuğunu mıncıkladığı andaki sarhoşluğuna uysa gerek.

(*) *Gece yarısı itirafı: George Duhamel*

Akşam Düşüncesi

İr gün daha bitti
Gölgesi ayaklarımda yanıyor
Şimdi akşam vakti
Şimdi çekildim köşeme
İçimde sonsuz bir uğultu var
Şu anda ne kadar seviyorum
Aziz memleketim
Her şeyim sende

Hatırlıyabildiğim her şeyim...
İğde ağaçları, sevdiğim kız
Nallıhan yolundaki çeşme
Çankırı istasyonu
Trenler
Bir daha götürseniz beni,
Tekrar şarkı söylesem
Mektubunu okusam gene.

Bu böyle kalmaz elbet
Bir gün belki giderim
Bir gün belki bir şehirde,
Yahut uzak bir köyde
Bir vazife alırım
Dilimde söyliyecek sözüm olur
Ele güne karşı
Belki ev bark kurarım
Lâmbamda gazım olur.

Talip APAYDIN

ŞARKILAR

— Melih Cevdet Anday'a —

Hele başlamıya görsün
Radyodaki şarkılar,
"Ararım seni her gün
Derdime yana yana.."
Neler hatırlatmıyor insana
"Yine bir sızı var..."

Ya o ince saz?,
İnsan nasıl kızmaz ecele
Söylenirken.:
«Bir kadeh ki dolaşır elden ele..»

Bir faslın bitişi; başlayıverişi
birden
«Bülbül-ü şeydaya döndüm..»
İnsana dokunuyor doğrusu,
Beraber sevişirken daha dün
Cevap alamaması hiç bir yerden..

Düşünceye varıyor insan
«Nerde o günler ne idi o an?
Kalmadı avucumda hiç bir iz bile»
Derken, faslın bitişi:
«Al bâde, doldur şişeyi.
Ağlatma mini mini bebeğî» ile...

Sadi CUMBUL

HİKÂYE:

Mikropsuz

Hâlâ benzerlerine raslandığına göre, demek bu çeşit insan tipi, seneler sonrası yine meydana çıkacak, bu korkunç hastalık, insan nesillerinden yüzbinlerde birine her zaman isabet edecektir. Hastalığı korkunç sıfatile sıfatladığıma bakmayın! Bu hastalık yalnız tutulmıyanlar için mânalıdır. Tutulanlar için ise tadına varılamaz, korkunç surette zevkli bir şeydir. Evet, zevkli bir hastalıktır. Öyle bir hastalıktır ki bir dakika bu hastalığa tutulduğunuzu düşünseniz artık tramvaylara, trenlere bedava binersiniz, söylev verirsiniz, gündem müzakere edersiniz, encümenlere girerseniz, bakanlarla merhabalaşır, kartvizitler gönderir, kartvizitler alırsınız. Hülâsa br dakika içinde bir milletvekilinin yerine kendinizi koyar, rahat edersiniz. Bu hastalığın artık ismini söyliyebilirim: Milletvekilliği hastalığıdır.

Evet, ruhi bir hastalıktır. Bütün ruhi hastalıkların şfası bugünlerre en iyi tedavi olarak «Choc» tedavisidir, ama yirminci seçilmeyişinden sonra dahi seçilmemek elektrik «choc» una tahammül edenler olmuş, iyileşmişlerdir. Benim bugün 25 - 30 sene evveline ait bir Milletvekilliği hastasını dostlukla hatırlamam, yepyeni hastaların durumu ile bir değildir. Şimdi hr vatandaş Milletvekilliğine namzetliğini koyabilir; broşür çıkarır, propaganda yapabilir. Milletvekili hastası olduğunu pek belli etmez. Hele okumuş yazmış, şurada burada yapıcı fikirler ortaya sürmüş, bir zihin aşıklığı göstermiş ise seçilsin seçilmesin Milletvekilliği hastası sayılamaz. Bütün sçimleri kaybetse, sonunda ısrarla yine namzetliğini koysa nihayet nihayet 4 senede bir krizini göstren tehlikesiz bir hastalık olur. Kriz günleri geçtikten sonra rahatlar. Benim anlatacağım hasta bir köylüdür. Zavallı bir köylü...

Doğduğum şehrin bazı köyleri kasabaya pek yakındır. Hemen bir tarla aşıldıktan sonra şehre girilir. Bu köylerin insanları kasabalı ile temas etmeyi br şeref addederler. Hele meselâ tahrirat kâtibi, nüfus memuru, belediye çavuşu, telgraf memuru ile temas etmişlerse iş tamamdır. Artık köylülükten kurtulmuşlardır. İşsiz günlerde köyde oturmazlar, kasaba kahvelerine, bazı akşamlar memurların kerahat vakti çöktükleri meyhanelere düşerler de Orta okul fransızca öğretmenile de ahbap olurlarsa Paris'i bile köye döndükleri zaman anlatabilirler.

Rahmet Hoca bu köylerin birindeydi. Okur yazardı. Şiir söylerdi, saz çalardı, namaz kıldırır, aşir okurdu. Zeki, sevimli, canlı bir gençti. Okumuş, yazmış bir köylü gencinin harmanlardan sonra, kasaba bu kadar yakınken kış günleri köyde pineklemsini kimse doğru bulmaz. O da kasaba kahvelerine, kasaba çarşılarına gün ağarırken düşer; öğle üstü pideli kebap yer, öğle namazını camide kılar; ikindi üstü eşraftan Hasan Silâhçıoğlu'nun yazıhanesinde lâfa karışır, hararetlenir. Pembe yüzünde fırıl fırıl dönen yuvarlak kahverengi gözleriyle ateş gibi bir köylü çocuğu olurdu. Saf saf konuşurdu ama doğru konuşurdu.

Onun hastalığının başlangıcına ben raslamadım. Onun hastalığı Hürriyetin ilânından bir, iki sene sonra başlamıştır. Benim yetiştiğim zamanlar Birinci Dünya Harbi patlamıştı. Onu Belediye gazinosunda bir mmurlar grubunun ortasında ayağında potur, sırtında İstanbulin'i, yakasında ve sırtında kaskatı kolalı gömleği, plâston boyun bağı ile boynunun damarları şişmiş, kahverengi gözleri kan içinde, ayağa kalkmış vaziyette görür gibiyim. Neler söyledi? Yalnız kesik kesik cümleleri hatırımdadır.

Biz, Belediye Oteli'nin bahçesinin parmaklıklarında, mektep çocukları dizilirdik. Rahmet Hoca'ya Divan-ı Umumiye müdürü:

— Vay hocam, iç bir kahve benden, derdi. Müftü efendi:

Hastalıklardan

Yazan: Sait FAİK

— Olur mu beyefendi, bir mebus namzedine kahve ısmarlamak?!.. O bize ısmarlasın.

Rahmet Hoca güler:

— Mebus olduktan sonra telâfi ederim ederim efendim, dedi. Hal-i hazırda bendenizin sekiz dönüm tarlasından başka bir ineği, iki öküzü âşâr yüzünden hacz altındadır. Binaenalâzalik sizlere kahve ısmarlıyacak vazühalde değilim.

Rahmet Hoca'nın, Müftünün ayrıca Süpürgeci Mektebi de tesmiye edilen Rüştiye mektebini bitirdiğini söylememiştim. Böyle konuşmasına şaşmayınız. Öteden Tahrrat kâtibi:

— Muhtasar bir nutuk lütfedr misiniz, dersiâm Rahmet Beyefendi?.. Rahmet Hoca:

— Mebus olup intihap dairemin köylerinin derd-ü âlâmını, müzayaka vü iptidailiğini gidermem için bir dersiâm olmama sanırım hiç lüzum yoktur. Rüştiye mezunu olmak kâfi ve vâfidir.

Kaymakam bey:

— Gördünüz mü, yine kızdırdınız Rahmet Beyefendiyi!.. Siz hiç kederlenmeyiniz, Rahmet Bey!. Bu devrede bütün kuvvetimle sizinle çalışacağım. Artık himmetinizi mecliste esirgmezsiniz bizim için... Rahmet Hoca:

— El emr-ü fevk-el edep, derdi.

Kaymakam bey:

— Estağfurullâh, muhterem mebusumuz, derdi, bir nutukcağız lütfen! Bakın bendeniz rica ediyorum.

— Başüstüne efendim.

Rahmet Hoca sandalyenin üstüne çıkardı:

— Muhterem vatandaşlar, diye başlardı. Bu güzel vatanımızın her köyünü birer cennet haline ifrağ için büyük büyük islere lüzum yoktur. Onun köylülerinden bir kaçını mebus olarak intihap buyurursanız mesele kalmamıştır. Bu gün şehirlerimiz birer mamuredir. Fakat köylerimizin hali çok fenadır. Bunu hep bilirsiniz. Köylünün derdini köylüden başka kim bilebilir? Beni bir mebus olarak seçtiğiniz gün size yapacağım şeylerden bir kaçını söyleyebilirim. Evvelâ âşârı kaldıracağım.

— Yaşa, varol, sesleri...

Rahmet Hoca boyun kırar, devam ederdi:

— Ormanları beyhude yere kesilmekten, tahripten kurtaracağım.

— Yaşa, bravo!..

— Kül tepelerimizi ağaçlarla süsleyeceğim.

— Yaşasın mebusumuz!.

— Sakarya üzerine köprüler kuracağım.

— Bravo!

— Sakarya taşmasın diye setler dikeceğim.

Kimseden ses seda çıkmayınca yine eğilirdi. Alkışlarlardı.

— Boş araziyi köylüye taksim edeceğim.

— Ambarlar yaptıracağım.

— Dutluklar, böceklikler...

— Yaşa Rahmet Hoca, yaşa!.

Kaymakam bey işi ileriye varrırdığını, mektep talebelerinin yanına bakkal çıraklarının, berberlerin, kasapların da dizildiğini görünce hemen bir jandarma koşturur, bizleri dağıtırdı.

Rahmet Hoca yapacağı reformları daha uzun uzun, kıpkırmızı, ağzından köpükler saçarak anlatırken bizim duyduğumuz kelimeler şunlardı:

— Hürriyet, müsavat, adalet... Setler, bentler, çorak tarlalar...

(Sonu 15 inci sayfada)

Dostluk ve yarıda kalan işler

Hâlâ inanmalı mı dostluğa bilmem,
İşte işin ortasında bırakıp çekildiler;
Sanki sürükliyen bu işe beni
Onlar değildiler.

İlk itimatsızlığı da onlar gösterdiler
bana,
Hâlâ inanmalı mı dostluğa bilmem.
Yalan yanlış şeyler söylediler;
Çilem.

Suç bende de vardı ya,
Onlara bir sormadan edemezdim;
Hâlâ inanmalı mı dostluğa bilmem,
Sezemezdim.

Başıma gelen şimdi
Beraber giriştiğimiz işte yapayalnız
kalmam.
Hâlâ tereddütteyim,
Hâlâ inanmalı mı dostluğa bilmem.

Sabahattin HÜSNÜ

ARMAGAN

Terkediyorum doğduğum şehri,
Bir yaz gecesi bulutlarla beraber.
Martılar sabır taşıyor bana,
Ablam beyaz mendil sallıyor;
Gözyaşlarım armağan kaldı rıhtıma...

Sabih ŞENDİL

SEN VARSIN YA YANIMDA.

Mevsim seninle bahar,
Gecelerim yıldız yıldız...
Bulutlar huzur yüklü,
Saadet çiçe kaçmış dal uçlarında.
Ellerin avuçlarımda
Mes'ut bir rüyaya daldık ikimiz.

Sen varsın ya yanımda,
Rüzğâr kahkaha serper kanatlarından
Sular pul pul sevinç,
Geceler gündüzden ılık...
Mevsimler ferah,
İçim aydınlık.

İlhan GEÇER

SEN

Ne Singapur incisi,
Ne bulunmaz Hint kumaşı...
Sen:
Finikenin, Dörtyolun portakalı,
Eğenin üzümü,
Sen Rizenin çayı
Anadolu yaylâsı
Sen bu yurdun Fadimesi;
Bu yurdun Mehmedisin, Mehmedi.

Feridun BUYURMAN

Haliç İskelesi

Oktay AKBAY

İnsana yalnızlığını büsbütün nissettiren bir İstanbul akşamıydıParasız ve sıkıntılıydım. Şehir bana o gün her zamankinden daha küçük görünmüştü. Bir takım yollardan geçmiş, dik yokuşlardan inip çıkmış, sinema afişlerine bakmır, kitapçı vitrinlerinde kendimi seyretmiştim.

Köprüye vardığımda akşamın rengi şehrin üzerine çökmüştü. Şehrin en kalabalık saatinin hemen ardından en tenha saatleri gelmişti. Herkes işinden gücünden evine dönmüş, yemek masasına oturmuş bulunmalıydı. Bunca insanları, otobüsler, t-ramvaylar şehrin dört bir bucağına taşımışlar, vapurlar tıklım tıklım kalkmışlardı.

Akşamın ilk karanlığının şehre nasıl birden bire çöktüğüne şaştım. Köprü altına girdim. Kadıköy iskelesinden en kalabalık vsapurlar gitmiş, geç kalanlar şimdi iskelede bezğin adımlarla dolaşıyor, kitapçının vitrindeki gazetelerin resimlerine bakıyorlardı. Ellerim paltomun cebinde etrafı seyrediyordum. Boğaza doğru açılan vapurlar ara sıra projektörlerini etrafta gezdirip karanlığı delik deşik ediyorlardı. Yanımdan geçen kadın ve erkeklerin yalnız sesleri ve hafif kahkahaları bende kalıyordd. Şu anda koca şehirde yalnızdım. Ne bir anlayanım, ne bir tanıyanım vardı. Şapkasız, uçuşan saçlarım eski paltomla bu nemli Şubat akşamında bir başımaydım.

Bir sigara çıkardım ve Haliç iskelesine geçen ara köprüye doğru ilerledim. Tramvayların ve a-rabaların gürültüsü tepeden korkunç bir şiddetle aşağıya aksediyordu. Haliç iskelesinde bekleşenler daha çoktu. Küçük bir vapur yanaşmış, Balattan, Eyüpten, Kasımpaşadan ve daha bir sürü ufacık Haliç iskelelerinden gelenleri köprüye boşaltmaktaydı. Önümde başları örtülü, yeşil, mavi, kırmızı mantolu, düzgün bacaklı kızlar ve ellerinde bir şeyler taşıyan delikanlılar geçiyor, merdivenlerden tırmanıyorlardı. Küçük vapur yolcularını boşalttı, yenilerini aldı ve yola çıktı.

Sigaram dudaklarımda iskelenin demir parmaklığına dayanmış ışıl ışıl parlayarak uzaklaşan gemiyi seyre dalmıştım iskelede kimseler kalmadı. Herkes vapura binmiş, gişe kapanmış çımacı sigarasını yakmıştı. Bir ben ağzımda yanmamış sigaram ile ellerim cebimde, oradaydım. Biraz ilerdeki kanapeye gidip oturdum. Sigaramı ikinci kibritte yaktım, bir iki nefes çekip, salıverdim. Oturduğum yerden Haliç uyuyan mavnaları, motorları ile önümdeydi. Bu yanyana sıralanmış duran ve herbiri ayrı ayrı tuhaf adlar taşıyan mavnaların ve motorların senelerdir yerlerinden hiç kıpırdaladıkları sanılabilirdi. Sanki öteden beri burada sessiz sedasız durmuşlar, hiç yer değiştirmemişlerdi. İnsana bu Haliç tablosunu tamamlamak için bilhassa bir köşeye sıkıştırılmış gibi geliyordu.

Sigram biti, külleri hep üstüme döküldü. Ama yalnızlığım sona ermedi. Bu gece yeryüzü üstünde benden daha dertli ve yalnız bir insan olamazdı. Derdim neydi, ne düşünüyordum, niye yalnızdım? Bunlar bir sigara içimi zaman içinde düşünülemiyen, yalnız sızısı hissedilen bir takım şeylerdi. Üstelik gök yıldızlarla doluydu ve tabak büyüklüğünde Süleymaniye minarelerinin arasında beliriyordu. İskelenin tenhalığı tam benim içindi sanki. Ayak ayak üstüne oturmuş kollarımı arkalığa dayamıştım. Çok geçmeden gişe açıldı, biletçinin başı hafif aydınlıkta belirdi. Tek tük yolcular görünmeye başladı. Oturduğum sıra doluydu, iki genç adam sağıma oturdu. İşten çıkmışlardı, biri paralarını saydı, diğeri elindeki balık paketini gözden geçirdi.

Bu şehirden firar

Elveda alçak gönüllü şehrim,
Ağacına, kuşuna,
Çeşmene ve parkına,
Çöpçüne ve bekçine elveda!

Ayaklarım göğdemi götürecek sizden
Ben, yine sizinle kalacağım.
Bir sabah vakti yine çöpümü alacak
Sungurlu'lu Ömer çavuş.
Düdüğünü öttürdüğü zaman bekçi Durmuş,
En huzurlu uykulara dalacağım.

Köşebaşlarında terbiyeli ağaçlar tanıyorum,
Yolumun üstünde.
Ayni saygıyı gösterirler senelerdir,
Halden anlar kuşlarınsa,
aBna «seyahat» ilham ettiler.

Bir sabah, hemşehriler uyurken henüz,
Ayaklarım götürecek gövdemi,
Dostlara selâm bırakamadan,
Komşularla helâlaşmadan
Sabah gazeteleri çıkmadan.

Kokularını teneffüs ettiğim şehir
Ağaçlarına, kuşlarına,
Badem gözlü çocuklarına selâm olsun.

Mümtaz Zeki TAŞKIN

Sonra birer sigara yaktılar. Bir yahudi madam çocuğu ile solumda yerleşti. Çocuk ağlamaya başladığı an, gişenin aydınlığı altında kızıl saçlı bir kız gördüm, gölgesi denize düşüyordu. Ağzında çiklet vardı, ayağının biri olduğu yerde boyuna kımıldıyordu. Hafif çilli yüzü ve parlak gözleri Haliçe dönüktü, denizi süzüyor, vapur bekleyordu. Herhalde bir mağazada tezgâhtar veya bir terzide çırak olmalıydı. Her sabah ilk vapurla Balattan köprüye geliyor, yeşil mantosuna bürünmüş, ayağında ince ipek çorapları ile Beyoğlundaki işine koşuyordu. Sabahları ve akşamları vapurda ona laf atanlar, kalabalık arasında sıkıştıranlar vardır. Semtini belki en güzel kızıdır. Onun için deli olanlar, her gece penceresi altından geçenler, yolunu bekleyenler mevcuttur. Onunda kendi dünyası, kendi hayalleri... O da bu büyük şehir içinde üzüntülü ve yalnız olabilir.

Elimi uzatsam ona dokunacaktım. Sakız çiğnemekten usanmış bana bakıyordu. Birden laf olsun diye:

— Affedersiniz, saat kaç? dedim.
— Saatim yok, dedi.

— Sizi bir yerde gördüğümü hatırlıyorum.
— Tabii, her akşam bu iskelede. Ama ben sizi ilk defa görüyorum.

Hafif ışı kaltında onun hakkı olup olmadığından şüphelendim. Karşımdaki bir hayal de olabilirdi. Elimi uzatıp eline dokundum. Kaçmadı, canlı ve sımsıcaktı. Bu bir rüya değildi. Kızıl saçları, çilli yüzü, sakızı, elindeki çantası düzgün vücudu ile yanı başımdaydı. Gözlerimin içine bakıyordu. Diğer insanlar kendi alemlerindeydiler.

— Vapur ne zaman gelir? dedim.
— Şimdi, dedi.
Ve elini uzattı:
— İşte geliyor.

O Balatta oturuyordu. Her sokağında yüzlerce çocuğun sabahtan akşama kadar oynadığı, pencerelerden çifter çifter kadın ve kız başı sarkan, İspanyol tangolarının söylendiği, dünyanın en bol çocuklu mahallelerinden birinde oturuyordu. Ben de onunla bu bol yıldızlı mavi gökyüzü altında, ufacık bir vapurun içinde bilmediğim bir semte doğru yola çıkmak isteyordum. Ona, bana hiç yabancı gelmediğini, muhakkak bir tarafta karşılaştığımıza emin olduğumu söyledim. Belki bir sinemada yan yana oturmuşuzdur, dizlerimiz birbirine temas etmiştir. Belki de işlek bir cadde de yanımdan geçerken başımı döndürüp ona defalarca bakmışımdır. Onun bir Holivot filminden ayrılarak yer yüzü sakinleri arasına düşmüş olmasıda mümkündür.

Ona bunların hiçbirisini anlatmadım, yalnız bazı şeyler geveledim. Gözleriyle gülümsedi. O sırada yine o ufacık vapurlardan biri iskeleye yanaşmıştı. Yolcular gürültüsüzce iniyorlardı. Biz sessiz düşünüyor, telaşlı yürüyen kalabalığı seyrediyorduk. İskele dolmuş, parmaklığın afrdına insan lar birikmişti. O birdenbire yanımdan uzaklaştı, yaklaşan esmer bir delikanlıya gülerek atıldı. Kol kola konuşa konuşa önümden geçip vapura girdiler. Bir defa bile başını döndürmedi. Vapur iskeleden kalkıncaya kadar bekledim, hiç görünmedi. Yavaş adımlarla köprü üstüne çıktım. Şimdi Haliç ve ufak vapur ayağımın altında parıl parıl yanıyordu. Işıkları görünmeyene ta öteki köprünün altında kaybolana kadar vapuru gözlerimle takip ettim.

Sonra, birden köprünün gürültüsü, telaşı, acelecı insanları ortasında kendimi yapyalnız buluverdim. Onun parlak gözlerini çilli yüzünü görmek, sıcak ellerine dokunmak için bir daha Haliç iskelesine adım atmayacağımı biliyordum. Etrafımda ki kalabalık her geceki hayatını yaşamaya hazırlanıyordu. Gülenler, gülmeyenlerden fazlaydı. Şimdi sinemaların önlerininin kalabalığını, meyhanelerin benim gibi sıkıntılarla dopdolu olduğunu düşünüyordum. Her insan bu ıslak Şubat akşamının hüznünü dağıtmak için ya yeni bir aşka başlıyor, ya kendini sarhoş ediyor, ya bir genç kızı kucaklıyor, velhasıl gününü gün etmeye uğraşıyordu.

Bense o avare çocuğun, kimbilir hangi bezğin anında söylediği bir mısrayı hatırlıyordum:

«Gerçek hayat bu gördüğümüz değil».

Oktay AKBAL

NERMİNE ŞİİR

— Şükrü Enis Regü'ye —

I.

Seni andığım olur,
Nerminciğin üstüne.»
Derim: «Şiir yazayım,
Böyle durgun zamanlarımda.
«Keten elbiseleri sever» derim
«Eflatun kordele bağlamayı»
Ah, ona nasıl yakışır bunlar, bilemezsiniz..

Kız kardeşim, sen, Sabahat, Necla, Afife,
Ne kadar benzersiniz birbirinize!

II.

Kardeşin rahatlık vermez,
Kulağını, saçını çekersin.
Çocuklar uslu durmaz;
Dayanılmaz gö zyaşlarına yumurcakların.
Kucaklamadan, öpmeden edemezsin.

Bir ağabeyin olmalıydı,
Ama düşündüğün gibi olmaz ki ağabeyler
Birlikte gezmezler, dans etmezler,
İşlerine karışılmaz onların
Odaları, âlemleri ayrı olur.

III.

Hep hayattan söz eder büyükler,
Ne var sanki bu hayatta?
Yeter ki anneler, babalar ölmesin
Çocuklar kalmasın ortada!.

IV.

Tutacak gibi olursun bir şeyleri.
Nedir ellerin yetişemediği o şeyler?
İnci inci gözlerinde yaşlar
Yanakların pembe pembe.

Mavi bir nisan sabahı şimdi
Parça parça bulutlar..

Fethi S. KARLIOĞLU

NURULLAH ATAÇ [*]

Yahya KANBOLAT

Çok kimselerce karaya ak, aka da kara diyen bir kimse olarak tanındığı halde bugün genç neslin sözüne en çok değer verdiği yazarlardan birisi de şüphesiz Nurullah Ataç'tır. İnançları uğrunda sözünü hiç sakınmıyan bu keskin eleştirmeci gerekten karaya ak, aka da kara diyen bir kimse midir? Şüphesiz Nurullah Ataç hiçbir zaman karaya ak demiş değildir; ama, zaman içindeki yazılarında raslanan o birbirini çelen fikirler yüzündendir ki Nurullah Ataça: «Aka kara diyen bir adam» denmektedir. Meselâ: İki yıl önce Ulus Gazetesinde Nurullah Ataç'ın şu fikri açıklıyan bir yazısını okumuştum: Çevrilen bir eserin, çeviren tarafından bir kimseye ithafı doğru değildir. Çünkü çevrilen eser, çevirenin öz malı değil ki tutup ta eseri bir dostuna ithaf edebilsin. Fakat bu sözlere rağmen Nurullah Ata;, Choderlos de Loclos'dan Tehlikeli Alâkalar adiyle çevirdiği bir eseri dostu Jean Camborde'a güzel bir yaziyle ithaf etmekten çekinmemiştir. Böyle samimi çelişiklikler insan için bir kusur mudur? Fikrimizce hayır. Bugün doğruluğuna nandığı bir fikre insan, yarın inanmıyabilir. Bir defa söylenmiş diye, artık inanılmıyan bir fikre el yüzünden tutar görünmek, doğrusu insan için büyük bir yüktür. Yazar bugün beğendiği bir fikri, inancını kaybettiği an, kötülemek cesaretini göstermelidir. Nurullah Ataç'ın ele bakmayıp inançlarını daima apaçık yazmaktan kaçınmaması değerli eleştirmecimizin hoş bir tarafıdır. Nurullah Ataç'ın zaman içindeki fikirlerindesalt bir dayanışma yokmuş, varsın olmasın, Nurullah Ataç her yazısında elden geldiğince samimi olmaya çalışıyor ya, bizi bu taraf ilgilendirir.

Falih Rıfkı Atay da epeyi değişen bir yazarımızdır. Fakat Nurullah Ataç bu yönden Falih Rıfkı Atayda karşılaştıralamaz. Çünkü Falih Rıfkı Atayın fikirleri daima politikaya göre yön aldıkları halde Nurullah Ataç dış etkilere karşı bağımsızdır. Nurullah Ataçın samimiliği ve bu bağımsızlığıdır ki onun değişkenliğini hoş gördürmekte ve yazılarını değerlendirmektedir.

(*) Bu yazımızla Nurullah Ataçın yalnız bir cephesini inceledik. Oysaki Nurullah Ataç'ın dil, tercüme ve tenkitleriyle Türk yazınına ettiği hizmetler büyüktür.

Köydeki kızın hatıralarından

Ormanda yalnız dolaştığım bahar sabahları
Patikalar boyunca dağ çiçekleri toplardım.
Gürgen ve kayınlar tomurcukta olurdu,
Kara tavuklar uçuşur kütük diplerinden,
Çürümüş güz yapraklarının, menekşelere karışan,
Islak orman kokusu duyulurdu.
İkindi vakti küçük çocuklarla beraber,
Ekinler içinde gelincik topladığım günler...
Çıplak ayaklarım ve «dört yaprak» arayan ellerim
Islak yoncalarda yıkanır, penbeleşirdi.
O yaşlarda ki köy kızlarına has.
Söylediğim, yavuklu türküleri,
Yeşil vadide akislendikçe güzelleşirdi.
Ve böyle olurdu gün bitimleri,
Önce bir ılık rüzğâr eser erik çiçeği kokan,
Vadideki gölden kurbağa sesleri gelirdi.
Sonra bir küçük yıldız görünürdü zeytinlikler.

Necdet KONUK

Mesut Zamanlar

«Ayhan HÜNALP'A»

Bakır rengi bir lâmba yanardı akşamları
Ilık ılık rüzğârlar eserdi tertemiz.
Başımızda yıldızlar pırıl pırıl,
Sarmaşıklar içindeydi evimiz.
İncir kokularından sarhoş olmuş
Denizler sessiz, ağaçlar sessiz
Yorğun sahilleri süzerdi gözlerimiz..

Leylâklar açınca daha mesut olurduk,
Ve Leylâklardan da güzeldik ikimiz.

Mehmet Kemâl ÖZGÜR

Parklarda [*]

Geceleri sabaha kadar
Bütün gün açık ve bedava
Parklarda ne maceralar
Ankara'da Emniyet İzmir'de Bahribaba,

Parklarda âşıklar, askerler, emekliler
Hizmetçiler unutur çocukları
İlk sigaralarını tellendirirler
Parklarda mektep kaçakları.

Parklarda kanapelere oturup kalkanların
Gelmez arkası
Kenarında imzalar, resimler yazıların
Halk Bankası, İş Bankası, Merkez Bankası.

Parklarda su var, rüzgâr var, gölge var
Haylâzlık, âvârelik, macera, ümit
Parklarda çiçekler, ağaçlar, havuzlar
Ve insanlar çeşit çeşit.

Adnan BULAK

---

[*] Bu şiir şairin «Bizim Şarkılar» adlı şiir kitabından alınmıştır.

Koleralıların acısı

Bunlar sonbahar yapraklarıdır,
Kaldırımlara dökülürler İstanbulda,
Denizden esen bir rüzgârla savrulurlar;
Bense yıldızsız gökleri severim,
Karanlık ve uzaktırlar..

Şimdi ılık ve cana yakın geceleri vardır Mısırın,
Şarkı söylemek ve terlemek için.
Bu ılıklığı ve cana yakınlığı gecenin,
Belki daha yakından duyurabilmek içindir,
Sancılı iniltilerini bir koleralının.

Şimdi siz sabaha kadar uyuyacaksınız,
Zaferler ve şerefler kaybolur gecede;
Karanlıkta büyük nehirlerin uğultusu;
Nil kenarında bi rkalbi duyacaksınız;
Bir kere daha dönecek bulutlar üstünüzde.

Saray ışıklarının şavkı vurmuş Nile,
Gecenin ortasında şıkır şıkır.
Kimbilir kaç kral geçmiştir burdan,
Kimbilir kaç fellâhın iç çekişi,
Sulara karışmıştır?

Bense yıldızsız gökleri severim,
Herşey gerilere çekilmiştir;
Nil kenarındaki kulübelerden,
Koleralıların acısı,
Daha ağır, daha derinden gelir..

M. Sabri ALTINEL

PARK

Şu üstüne oturduğum kanape de bilir düşüncele
Göklerde dolaşan avare bulutlar da.
Kimse duymasın ama
Sen daha iyi bilirsin çınar ağacı.. daha iyi.
Seni hür olduğun için severim,
İlhamlarımı dallarından yapraklarından alırım.
Mısralarıma yazarım,
Mısralarım da hürdür, senin gibi
Ne vezin ararım ne kafiye,
Kulakları çınlasın Orhan Velinin;
Onun mahremi esrar ceketi
Benimse sensin çınar ağacı!

Hikmet DURUER

GECE YARISI ASFALT

Bu yanan lâmbalar asfalt üzerinde.
Bu yanıp, sönen lâmbalar gece yarısı.
Birkaç serserinin ateşli cigarası

Kimisi zehir misâli çekiyor içersine
Kimisi zevk alıyor üflemekten dumanı
Kiminin bir sevda atmış aklını,
Düşünüyor..

Her şey varlığını kaybeder bu saatte
Herşey bambaşka ses çıkarır.
Ayak sesleri yavaş ve ağır,
Ayak sesleri çabuk ve aceleci
Uzak bir ses gibi gelir kulaklarıma

Arasıra bir köpek geçer caddeden.
Ölümden kaçar gibi koşar kalabalığa
Niye sevilir bu gece yarıları?
Niye alışılmaz yalnızlığa?

Ancak ölüm düşünülür bu ıssız caddede
Bir yaprağı bile kımıldamıyorken ağaçların
Süzgeçten geçmişçesine donukken ışıklar,
Ancak ölüm düşünülür!

Bu yanan lâmbalar asfalt üzerinde.
Bu yanıp, sönen lâmbalar gece yarısı,
Birkaç serserinin ateşli cigarası.

Mehmet Zeki TOKYAY

Güzel Sanatlar üzerine üç konferans

(Baştarafı 5 inci sayfada)

surudur. Ama bir şiirde ritim, tek başına vezin ve kafiyenin eseri sayılmaz. Şu halde «mısraların muhakkak surette vezin ve kafiye ile yazılmış olması şart değildir; yeter ki serbest ritim ahengi bulabilsin, bir musiki yaratabilsin.»

Görülüyor ki şiirle musikinin bağlılığı derin köklere dayanmaktadır. Hegel estetiğinde mimarlık ilk, şiirde son basamağı teşkil eder. Ve şiire en yakın sanat olarak, müzik gösterilir, yalnız aralarındaki farkları unutmamak şartiyle Çünkü şiir ve musiki, her ikisi de, sesi ifade vasıtası olarak kullandığı halde, şiirde ses «düşünce işareti»dir. «Musiki ise sesi kendine gaye yapar, sese ses olarak şekiller verir.» Fakat ne olursa olsun, bu ayrılıklar, şiirle musikinin sıkı bağlılıklarını ortadan kaldıramaz. Sayın Melâhat Özgü'nün dediği gibi, «Şiir musikidir, diyemeyiz fakat; musikisiz de şiir olamaz.» Ve biz ilâve edelim: Belki olur, ama ona artık şiir denemez.

Şiirle pilâstik sanatların, bilhassa resmin münasebetlerine gelince: Bu şiirler musiki derecesinde olmasa bile, mevcuttur. Bir manzaranın tasvirinde, bir durumun anlatılmasında işe his ve hayal unsurlarıkarıştığı nisbette, şiire resim girmiş demektir. Hatta eski Yunan şairlerinden Simonides, «Şiir, söyleyen bir resimdir.» diyerek, resmin şiirle yakın ilgisine işaret etmiştir. Plâstik sanat alanında gördüğümüz bâzı kurallarla ve özeliklerle, edebiyat ve şiirde de rastlamak mümkündür. Meselâ plstik eserlerdeki satıh ve derinliği, edebiyatta da görebiliriz: «Edebiyatta plästik anlamda klsizm, satıh;romantizm ise derilik»tir. Bunun gibi, «Renaissance klâssizm, barok ise romantizme tekâbül eder.»

Plâstik sanat eserlerinden temel yapısı tektonik veya atektonik üsluba dayanır. «Tektonik üslûb, muayyen kaidelere tabî, bir düzene bağlı üslüp; atektonik üslüp ise düzensiz veya düzeni, kaidesi pek belli olmayan bir üslûptur.» Aynı şeyi edebiyatta ve şiirde görmüyormuyuz?

Vuzuh ve vuzuhsuzluk, edebiyatta ve plâstik sanatlarda bazı çağların karakteristiği olmuştur: Rönesans vuzuhun, barok vuzuhsuzluğun kemaline işarettir. Edebiyatta bunlara klâsizm (daha sonra natüralizm) ve romantizm (sonraları impresyonizm ve sembolizm) tekâbül eder.

Demek ki, çizgi ve renk, satıh ve derinlik, kapalı ve açık şekil, çokluk ve birlik, vuzuh ve vuzuhsuzluk yönlerinden şiirle plâstik sanatlar arasında iştirak, ayniyet ve tenazur vardır. Ve nihayet, plâstik sanatlar gibi şiir de «Zamanı aşana bir ifade vermek, ruhu devam ettirmek iştiyakından ileri gelmiştir.»

Sanatta dünya görüşü apayrı bir meseledir. Bizi sanatkârın dünya görüşüne götüren en kısa yolun ne olacağı sanat ve edebiyat tarihinin henüz halledilmemiş bir davasıdır. Sanatkâr dünya görüşünü, yarattığı eserde ortaya koyar Sanatkârın aksettirmek istediği ve şekillendirdiği dünya görüşünü yakından tanımak için, iki yol vardır: 1) Sanat eserini incelemek. 2) Sanatkârın hayat ve çevresini bilmek. Bunları eski deyimle, eserden müessire ve müessirden esere giden yol diye de ifade edebiliriz.

«İlk yol, yani sanatçının eserlerinde müşterek olan hatları göstermek, sanatçının ruh ve temayüllerine işaret eder. Bu da üslûp farklarını belirtir.» «Onun için bu yol, sanat eserini kavram için en iyi yoldur.» Fakat, «Eserlerden çıkan hatları bir araya getirecek, mihrak noktasında şahsiyeti belirtecek yol, ikinci, yani sanatçının mizacını keşfetmek ve eserleriyle karşılaştırarak ikisi arasındaki bir münasebet arayan yoldur.» Görülüyor ki müellif, ikincisini tercih etmektedir. Halbuki, br sanat tarihçimiz, sanatkârın hayatından eserine doğru gitmeği doğru bulmamakta ve «Doğru görünen bu telâkkinin hakikate hiçte uygun olmadığını sanatkârın hayatile sanat eserlerinin hayatı arasındaki karşıtlık gösteriyor.» (Bk. Suut Kemal YETKİN, Sanat meseleleri, «Sanat eseri ve hayatı» Sh. 26—28 ve 31—35, İstanbul, 1945) demektetir.

Bu kördüğüm bir tarafa bırakılırsa, bellibaşlı sanatkârların, dünya görüşlerini eserlerinde üç şekilde ifade ettiklerini ve buna dayanarak üç tip sanatkâr olduğunu tesbit edebiliriz: 1) Materyalist, yani maddeciliğe ve tabiat bilgisine dayanan pozitivist tip. 2) Objektif, yani nesnel realist tip. 3) Hür idealist tip. Bu üç tip üç türlü yaşayışı, yani «Hayatın manası üzerinde düşünme» yi temsil eder: İç hayat, dış hayat ve toplumsal yoşoyış. Önemli olan şey, Sanatçının dünyaya karşı aldığı vaziyet, onun dünya ile olan münasebeti şeklindedir. Meselâ natüralistlerle impresyonist ev eksprestyonistlerin ruhi durumlarıve hayat görüşleri biribirinden farklıdır.

Kitabın son paragrafı, sanatta dünya görüşünün hem tarif, hem deaçıklamasıdır: «...Sanatta dünya görüşü, sanatçının dünya ile olan münasebetinin ne dereceye kadar sanat ifadesini bulduğu ve ne dereceye kadar kendisine has bir şekil alâmetlerini gösterdiğidir; yoksa dünya görüşünün sanat şeklini alışı, felsefe ile yarışa çıkışı, sanatçının kendi dünya görüşünü öğretişi, sanatı dünya görüşüne âlet, vasıta yapısı değildir.»

Prof. Melâhat ÖZGÜ, son eseriyle, sanat nazariyatı ve sanat felsefesi bakımından fakir olan kitapçılığımıza değerli bir tetkik kazandırmış oluyor. Müellif, ele aldığı konuları iyi işlemiş sanat nazariyelerini bol örneklerle nesnel hale koymuş, papye kuşe üzerine basılmış 15 tablo ile eserinin şekil ve muhteva zenginliğini artırmıştır.

Eseri, çok faydalanmiş biri sıfatiyle, bütün okuyuculara saalık veririz. Müellif gibi, okuyucuların da emekleri boşa gitmiyecektir.

Hikmet DİZDAROĞLU

Mıkropsuz hastalıklardan

(Baştarafı 9 uncu sayfada)

aşar... öküz... öğendire... tarhana çorbası... cennet,,, muhabbet,,, bu suretle... ezcümle... sırası gelmişken... çiftlik sahibi... tembel köylüye... gibi şeyler olurdu.

Rahmet Hoca'yla beraber memurlar şehrin biricik lokantasına giderler. O akşam için Rahmet Hoca'nın çektiği ziyafet de bittikten sonra Rahmet Hoca beygirine atlar, köyün yolunu gece yarısı rahatla mebusluktan sarhoş bir halre tutardı.

Nutuk verdiğinin ertesi sabahı benzi uçmuş, şehir kahvesine döndüğü zaman, onu tekrar nutuk vermeğe zorlamak çok kolaydı. Önüne gelen:

— Vay mebus beyefendi, dedikçe utancından kızarırdı. Normalleşirdi. Bir korku alırdı kendisini.

— Bir halttır ettik. Çok mu uluorta söyldim? Dilin kemiği yok ki, derdi. Hem biz kim, mebusluk kim? Bir şaka yapalım dedik.

Bir ufak memur tavla başından:

— Ne şakası birâder, Kaymakam Bey vilâyete bu sabah gözümün önünde yazdı. Bu devre mebus çıkarmazlarsa Hocam seni, istifayı basacak. Ayıptır, rezalettir diyor. Bu kıratta, bu düşüncede bir adamın dört devredir mebus olamaması vallâhi günahtır, diyor da başka bir şey demiyor.

— Sahi mi Aptullah bey Allahaşkınıza?.

— Nimet çarpsın ki!.

— Hazırlanmalısın Rahmet efendi.

— Ne gibi efendim?

— Evvelâ bu yeşil sarığı çıkarmalısın, beyaz sarık...

— Beyaz sarık bendenizin hakkı değil.

— O halde bir kırmızı şıllık fes, sonra yedi - sekiz kolalı gömlek, altın köstek, rugan iskarpin, poturun yerine de şöyle güzel bir pantalon.

Rahmet Hoca pantalon giyemezdi, sıkılırdı.

— İşte orası fena, derdi. Mecburiyet mi bu? Ben köylüyüm. Köylülüğüm belli olmalı.

— Olmaz.

Küçük, muhasar bir nutuk, hadi lokanta, hadi ziyafet...

Rahmet Hoca babasından kalma tenekeyi bitirdikten sonra bir müddet şehre inmedi. Birinci Dünya Harbi bitti. İstiklâl Harbinde şöyle bir gözüktü, kayboldu. Cumhuriyet ilân edilince galiba ikinci, üçüncü revrede tekrar kasabada gözüktü. Sakalı bıyığı kesmişti. Nereden bulmuşsa bulmuş, bir smokin pantalonu ayağına, bir frakı sırtına geçirmişti. Elinde silindir bir şapka taşıyordu. Ustura ile traşlı kafasına çok büyük geldiği için bunu hiç giymezdi. Smokinin yakasına bir kırmızı gül takardı. Nihayet bir Belediye Reisinin kendisini merasimle mebus seçtiğini Belediye Çavuşu müjdelediği günün gec yarısında lokantadan çıktıklarında Rahmet Hoca bir sürü kuruşlar da dahil zor belâ ziyafet bedelini ödemişti. Onu Ankara trenine kadar şakadan götürmüşlerdi. Trene atladığında tuttular. Hususi vagon hazırlanmış. Biraz sonra gelecek, sen bekle Rahmet Byefendi, dediler. Rahmet Hoca istasyonda 24 saat bekledi. Nihayet gelebilen bir trene atladı. Mebus kompartımanına kuruldu. Epey bir müddet gittiğini biliyorum. Hangi istasyonda işin farkına varıldığı, hangi istasyonda indirildiği malûm değil.

Onun uzun zaman o istasyondan bu istasyona, bu istasyondan o istasyona, mebus kompartımanlarına oturarak dolaştığını söylediler. Bir türlü Ankara'ya varamadı. Nihayet frakının eteklerinden biri koparılmış, boyunbağı sarkmış, bembeyaz gömleği, simsiyah, ayağının birinde rugan ayakkabı, ötekinde bir yemeni ile şehre döndü. Köyüne götürdüler. Hep ilk fırsatta köyden şehire, istasyona iner, Ankara trenini beklerdi. Mebus kompartımanında kimse yoksa, istasyon müdürünün de keyfi yerinde ise, üç dört dakika kompartımanda oturmasına müsaade edilirdi. Sonra Ankara'ya varılmış gibi kmal-i azametle trenden indirilir, bir jandarma refakatinde köyüne gönderilirdi...

KURUNTULAR

Bırakın beni kuruntular,
Hayatıma hükmedeyim,
Ne ötenin insanı,
Ne insanın ötesi..
İn miyim? Cin miyim?
Bırakın beni kuruntular,
Yeter, yeter, yeter!..

Nuri TARHAN

MEVSİM SONU

Sükûtun yol aldığı mevsim,
Bir ürperiştir zaman.
Uçar kanatlarında kuşların, sevği
İklimden iklime.
Tamamlıyor ömrünü yaprak
Toprakda sürüklenmede.
Yarım kalıyor her şey, yarım
Sevğiler bile...

Ses kısık; gönül yorğun, hayaller eski,
İçten gelmez arzular...
Böylemiydi birlikte çöküşünüz,
İnsanın çilesi böylemiydi?
Tatsız rüya, renksiz gün
Sardı insanı böyle.
Ah! eritiyor cevherini ömrün.

Cemal GÜRLEK

Emin diye bir adam

(Baştarafı 2 inci sayfada)

göstermeğe mecbur olduğunu sanıyordu, bütün mesele bu. Ama, iyi!... İyi!... Şimdi seni daha büyük hırsla istiyorum. Şimdi kendmde hak da gbrüyorum... (Ve şaşkın bir halde kendisine bakan Hayriye'yi birden tutar ve ihtirasla uzun uzun öper. Hayriye mücadele eder. Bu sırada sokak kapısı ac ıacı çalınır. Bülent'le Hayriye ayrılırlar. Bir beklenmedik bir şey olur; Önden Leylâ, arkadan sıra ile Şair Kerami Tansel, Aktör Selim, Kadri ve Sabri içeri girerler. Yalnız Sabri en arkada, kapının dibinde, çekingen, ayni zamanda mütecessis ve sinsi durur, adetâ içeri girmekten korkuyor gibidir. Kabahatli bir hali vardır. Leylâ, Kadri ve Şair hafif içmştrler. Leylâ, gerek Hayriye'nin, gerek Bülent'in perişan hallerine dikkat eder.)

Leylâ — (Beklemediği kimselerle karşılaşmaktan doğan bir hayretle) yanlış geldik galiba! Biz Emin'in evini arıyorduk. (Hayriye'ye dönerek) Bülent'in garsoniyerinin değil! Ne bu oyun?

Sabri — (Ellerini uğuştura-rak) şey... (Bu sırada koltuğundaki gazete tomarı yere düşer. Büsbütün kabahatli bir tavırla) Emin'in evi, ama...

Barak - Muslu Mezarlığı

— Hasan Tanrıkut'a.. —

Kuş uçmaz, kervan geçmez: Karanlık tuttu yolları.
Gözün gönlün kararmış, sen nasıl gecesin, hey gidi?
Buğdaysız, çavdarsız kara ekmeğe benzersin.
Yıldızların, hani yıldızların, çiçeklerin nerdeler?
Kalbin neden durmuş: Rüzgârı kesilmiş değirmen gibi.

Suya indi çakallar. Suya indi söğüt dalları.
Barak - Muslu mezarlığı kımıldanır için için.
Barak - Muslu mezarlığında seyran seyran ölüler.
Kuş uçmaz, kervan geçmez: Karanlık tuttu yolları.
Gözün gönlün kararmış, sen nasıl gecesin, hey gidi?

Ben ne inim, ne cinim, ben bir garib âdemim:
Barak - Muslu köyünden Selâmsız oğlu Bekir.
Yıkılası nâmede sekiz boğaz avcuma bakar.
Ben kendimi toprak bilirim, toprak beni baba bilir.
Benim köyümde, avrat bile toprak gibi sevilir.
Ben ne inim, ne cinim, ben bir garib âdemim.
Nideyim bu mezarda, babam yok, yalnız anam var,
Dedem yok bu mezarda, fukara ninem yatar.
Söyleyin dağlar taşlar, ben: Selâmsız oğlu Bekir
İki gözüm iki ateş parçası, iki taş parçası iki elim.
Yıkılası hanede sekiz boğaz avcuma bakar.

Gece düşer. Barak - Muslu Mezarlığı dirilir.
Barak - Muslu Mezarlığında seyran seyran ölüler.
Bir giden bir daha dönmez, gitti - gider.
Sen Harami.. Yusuf, her yaranda bir çiçek açmış.
Sen hasretli Şâkir, mapuslarda ölen Şâkir,
Evlâdım Kadir, nasıldı o, seni dağda mı vurdular?
Ya Hüsne - Gelin? Yâr yoluna serden geçmiş.
Fâdime'm, sıtmalar girdi kanına Fâdime'm.
Barak - Muslu mezarlığı cümlenize mekân oldu.
Barak - Muslu mezarlığında koyun koyuna girdiler.
Bir giden bir daha dönmez, gitti - gider.

Barak - Muslu mezarlığı cümlenize mekân oldu.
İki elim kızıl - kanda, Selâmsız oğlu Bekir'in.
Hem babam, hem dedem yâdellerde kurban oldu.
Herkesin kökü toprakta, bir ben köksüz gibiyim.
Şavkın yok, teşin yok, sen nasıl gecesin, hey gidi?
Gözün gönlün kararmış, tadın tuzun kalmamış.
Yıldızların, hani yıldızların, çiçeklerin nerdeler?
Ben ne inim, ne cinim, Selâmsız oğlu Bekir'im
Benim dedem, benim babam, yâdellerde öldüler.
Bir giden bir daha dönmez, gitti - gider.

Neylersin oğlum Bekir, bak işte, ben dedenim
Benim mezarım yoktur: Dardanos şehitlerindenim.
Kül oldu yirmi-üç baharım kıvırcık bir mart günü.
Başımı ayrı gömdüler, gövdemi ayrı gömdüler.
Ya Gâzi, ya Şehid diye geldik, şehid olduk.
İki gözümle gördüm topların ölüm tükürdüğünü,
Tövbeler olsun, göklerin vereml gibi öksürdüğünü.
Neylersin oğlum Bekir, şehidlik alın - yazısı.
Benim dedemin de Trablus'tan geldi künyesi.
Biraderim İsmail: Vurulmuş, akar kanları.
Ah Şipka'nın balkanları, ah Şipka'nın balkanları.
Ninen köyde uyudu. Biz gâzâda uyuduk.
Kırıldı kanadımız, kaldık çöllerde.
Ya Gâzi, ya şehid diye geldik, şehid olduk.

Ben Sakarya'da bir kavak ağacıyım, yel eser, inilerim
Sakarya ığranıp gider, ben Sakarya'yı beklerim.
Selâmsız Duran Çavuş: Barak - Muslu'dan.
Ah başıma gelenler! Yapraklarım! Gözlerim!
Ben Sakaryada bir kavak ağacıyım, yel eser, inilerim
Benim mezarım yoktur: Ben Üçüncü Tabur'dan.
Bir kahbenin kurşunu geldi, gelip ciğerimi deldi.
At ölür meydan kalır, yiğit ölür şan kalır.
Ben öldüm, Selâmsız Çapuş'tan bir garip kavak kaldı.
Telli - Kavak! Telli - Kavak, ne uzarsın boyuna?

Suya indi çakallar. Suya indi Söğüt dalları.
Söğüdün yaprağı narin. Gözlerim, yanıyor gözlerim.
Kuş uçmaz, kervan geçmez: Karanlık tuttu yolları.
Ben ne inim, ne cinim, siz kimsiniz, kimsiniz?
Derviş gibi nerden gelip, böyle nereye gittiniz?
Barak - Muslu mezarlığı kımıldanır için için.
Benim dedem, benim babam yâdellerde öldüler.
Yüreğimi zehir ettin, sen nasıl gecesin, hey gidi?
Kapkara, gözü yaşlı mezar taşına benzersin.
Yıldızların, hani yıldızların, çiçeklerin nerdeler?
Ben ne inim, ne cinim, Selâmsız oğlu Bekir'im
Yâdelde ölmek istemem: Dedem gibi, babam gibi.

İki elim kızıl - kanda. Sekiz boğaz avcuma bakar.
Ağlar mı Şipka'nın balkanları. Ben ağlarım.
Babam Duran Çavuş, kavak ağacından dilerim;
Telli-Kavak: Amanın telli-Kavak, derdime bir çare.
Yüreğimde bir yılan çöreklenmiş yatar.
Barak - Muslu köyündenim, Selâmsız oğlu Bekir'im.
Ben bu köyde doğmuşum, bu köyde ölmek isterim.

Attilâ İLHAN